

Ragıp Paşa, Rıhtım Mühendisi Mişel Paşa, Çorluluzadeler, Mimar Ahmet Tahir Tuğ oldukça kalıcı izler bırakmışlar bu sokakta. Giovanni Scognomillo, Enrico Aliotti gibi İtalo-İstanbullular alfabeği burada öğrenmişler. Hayriye Caddesi İtalyan karakterli mimari dokusuyla günümüz aydınlarının gözde yerlerinden.

İstiklal Caddesi'ne çıktığınızda Galatasaray Lisesi'nin sağındaki Yeniçarşı Sokağı'ndan aşağıya doğru inin. Sokak burada sola kıvrılarak Hayriye Caddesi adını alacaktır. Hayriye adı 19. yüzyıl kayıtlarında da geçtiğinden bu adın aynı dönem çok faal olan Şirket-i Hayriye'den geldiğini düşünebiliriz. Sokağın daha önce "Rue Rudolphe" adını taşımış olması da Annuaire Orient kayıtlarına göre olası. Ancak Rudolphe adının nereden kaynaklandığını saptamak mümkün olmadı. Pera sokaklarının 1930'lara kadar çok kez çoğu banker olan levanten ve diğer gayrimüslüm zenginlerinin adlarını taşıdığı hepimizin malumu olmalı.

Hayriye Caddesi'ne girer girmez oldukça görkemli bir apartmanla, Çorlu Apartmanı ile karşılaşırız. "Appartement Tchoulou" Abdülhamit döneminde yapılmış. Yaptıran kişinin dönemin ünlü Çorluluzade ailesinden geldiği öne sürülebilir. Bu ailenin Türk siyaset ve kültür yaşamına yüzyıllar boyu çok sayıda aydın yetiştirdiği biliniyor.

1920'li yılların tanınmış avukatlarından Mehmet Behram Bey, daha öğrenciyken gözüne kestirdiği bu apartmanı 1925 yılında tanınmış bir avukat olarak satın almış. Oğlu Atatürk döneminin ünlü mimarlarından Ahmet Tahir Tuğ da bu apartmanda yetişip ömrünü burada tamamlamış. Torunu Ali Behram Tuğ ise hâlâ bu apartmanda annesi Nermin Hanım ile birlikte yaşıyor.

Galatasaray işletme mezunu Ali Behram Tuğ tam bir müzik tutkunu. Yılda iki kez İtalya'daki opera festivallerine giden Ali, pazar günleri de apartmanın en üst katındaki dairelerinde opera sohbet ve dinletiler düzenliyor. Annesi Nermin Hanımefendi de kendi yaptığı nefis puaça ve kanapeleri çayla birlikte ikram ediyor. Toplantı daha geç saatlerde bira eşliğinde sürüyor: Jaklin Çarkçı, Ruhsal Ocal gibi sopranelara da bu toplantılarda rastlanıyor.

Tuğ'un plaklarını akşam saatlerinde ve hafta sonlarında yüksek bir volümle çalarak dinlemesi, sahip olduğu apartman dairelerini yalnız işyerlerine veya müziksever sanatçılara kiralamasına yol açarken (sürekli oturanlar: Soprano Özgür Ayazlar, yönetmen ve fotoğrafçı Gültekin

Galatasaray'da aydınlar ve sanatçıların gözde yerlerinden biri

Hayriye Caddesi

Hayriye Caddesi İtalyan tarzı mimarisi ve aydın nüfusuyla Beyoğlu'nun en renkli sokaklarından biri.

● Fotoğraf: Yusuf UÇAK

Tetik, fotoğrafçı Sinan Şanlıer ve ressam Günel Salt), İtalyan karakterli mimari dokuya sahip sokağa da yüz yıl sonra kendi müziğini geri getiriyor.

Atatürk'ün terzisi

Çorlu Apartmanı geçmişte de bazı renkli kişilikleri barındırmış. Burada 10 yıl öncesine kadar ikamet eden Dimosten Vigos'ın babası Atatürk'ün terzisiymiş. Yine yaklaşık 10 yıl kadar önce ikamet eden deniz ressamı Kırkor Zarifyan anlattığı korku fantazileri, Tuğ'un belleğinden hiç silinmemiş.

Bu apartmanda ünlü ressam Balkan Naci İslimyeli, heykeltıraş ve günümüzün Plastik Sanatlar derneği Başkanı Nilüfer Ergin, içmimar ve ressam Banu Altan yıllarca çalışmışlar. Berlin'de yaşayan ressam Azade Köker de burada bir atölye sahibi. Asıl önemli gelişmeler son bir yıldır apartmanın alt mekânlarında yaşanıyor. Merdivenlerin bitiminde başlayan küçük sokakta açılan Koyu Kahve adlı braseri, Yeniçarşı bölgesinin çağdaş cafe-bar ekşiğini tamamlıyor.

Apartmentın Hayriye Caddesi'ne açılan kapısına yakın bir yerde, geçen ay açılan Apel Sanat Galerisi, şu sıralar İstanbul'un en düzeyli galerilerinden biri. Çünkü sahibi yıllarca Tanbay ve Urart gibi Ankara galerilerini yönetip, başkentin sanat ortamını önemli ölçüde etkilemiş olan Nurhan Terzioğlu. Apel'in karşısındaki eski bina

hâlâ eski Peralı levantenleri barındırıyor. Buradaki tek istisna ressam, grafiker ve restorator Buket ve Mehmet Güreli çifti.

Şimdi yeniden, Yeniçarşı yönüne doğru geliyoruz ve karşımıza cephe görünümü açısından sokağın en çirkin binası çıkıyor. Tam bir çevre faciası. Daha önce sinema yazarı Fatih Özgüven'in ailesine ait evin yıkılması sonucu yedi-sekiz yıl önce inşa edilmiş. Fatih Özgüven'in de bir süre ikamet ettiği bu apartmanın günümüzdeki sakinlerinden biri de tiyatro sanatçısı ve İstanbul Sanat Bienali'nin düzenleyicilerinden Emre Baykal.

Söz konusu apartmanın altında üç güzel dükkan görüyoruz: Kezban ve Nihan Çağdaş'ın eski İngiliz ve Viyana mobilyaları ağırlıklı "20/D" antikacı dükkanı, yerli sinema filmlerinde sanat yönetmeni ve kostüm tasarımı yapan Esra Ören ve Yudum Yontan'ın tasarladıkları kostüm ve giysileri bazı ikinci el eşyalarla birlikte satışa sundukları "Garderobe" ve her ay "House Beautiful" dergisinde ayrı bir boyama tekniği gösteren Füsun Okyaylı'nın bu konuda seminer çalışmalarını düzenlediği "Stüdyo Dekoratif Boyama Evi".

Daha sonra gelen 18 numaralı eski apartmanın altında "Koyu Kahve"nin sahipleri Obuz kardeşlerin kendi möble tasarımlarını sergileyip sattıkları "Demirden Tasarım Stüdyosu" var.

Şimdi bir zamanların ünlü İtalyan Erkek İlkokulu "Scuola

Elementare Maschile"nin önünden geçiyoruz. 1884 yapımı binayı bugün bir ticaret şirketi kullanıyor. Yine 19. yüzyıl sonlarında yapılmış olan bir diğer yapı eski Mişel Paşa Apartmanı. Mişel Paşa bu yıllarda Sirkeci-Unkapanı ve Tophane-Azapkapı arasındaki Fransız mühendis Marius Michel'den başkası değil.

Vangelia'nın rostosu

Cezayir Yokuşu da 50'li yılların milli futbolcusu Hilton Otel ve İstanbul Radyosu akordeonisti Taki Çenerini'yi barındırmış. Buradaki küçük çıkmaz sokakta daha 70'li yıllara kadar cumartesileri masalar kurulur, herkes şarabını getirir, Rum, İtalyan yemekleri yenirmiş. Akordeonist Çenerini'nin annesi madam Vangelia da pişirdiği Rostolu makaroni ile hâlâ belleklerde.

Yokuşun Hayriye ile kesiştiği Birlik Apartmanı bir zamanlar Ayhan Işık'ın kayınvalidesi Rusya Ermenisi madam Tamara'ya aitmiş. Aşırı müsrifliği ile dillere destan madam Tamara, kalabalık bir sosyete davetinde, orkestraya yer açmak için yatak odası duvarını bir günlüğüne yıktırması, ertesi gün de ustaları çağırıp yeniden ördürtmüştü. Yeşilçam jönü Ayhan Işık'ın da gençliğinde bir süre burada ikamet ettiğini öğreniyoruz.

Bir sonraki Emel Apartmanı bir zamanların "Nahide Hanım Apartmanı". Nahide Hanım, II.

Abdülhamit'in başmabeyncisi Ragıp Paşa'nın kızı. Bugün bu apartmanda Avusturyalı ressam ve göbek dansı öğretmeni Tina Fischer, yazar Yusuf Ziya Bahadınlı, Anayasa hukuku profesörü Cem Eroğul, ressam H. Sabancı, ressam Semiramis Sokul ikamet ediyorlar.

Mimar ve yazar Ahmet Turhan Altın'ın eşi Dr. Dehen Sür-Altın ile birlikte çıkarttığı "Yaşama Sanatı" dergisi de 1994-96 arasında yine bu apartmanın (ve Çorlu Apartmanı'nın) giriş katında yayımlanmıştı.

Sokağın sonunda yer alan Akeş Apartmanı, eski sahibi İstanbul Beyefendisi Mahmut Beler'in anılarını taşıyor. Dışardan bakıldığında evde sürekli ipekten robe de chambre'li ile dolaştığı görülen Mahmut Bey apartmanın üstüne Avusturya kökenli soprano eşi için ek bir daire inşa ettirmişti. Ancak eşi perdeleri asla açmıyordu. Apartmanın boşaltılması sırasında içerden çıkan üzeri aplikli iki-üç piyano ve oldukça değerli antika mobilyalar dikkat çekmişti. Söz konusu bina bugün yazar Erdal Öz'ün sahibi olduğu Can Yayınları'na ait. Apartmanın oldukça şık Art Deco üsluplu kapısı Can Yayınları tarafından fantazisiz, modern bir kapıyla değiştirildi.

Hayriye Caddesi İtalyan karakterli mimari dokusuyla günümüzün aydın ve sanatçıların gözde bir mekânı olarak sürekli gelişme gösteriyor.

Hakkı SABANCI

